

Familie- og kulturkomiteen på Stortinget

02.05.2025

Barneombudets innspill til Prop. 83 L (2024-2025) Endringer i barnevernsloven mv. (kvalitetsløftet i barnevernet)

Vi viser til familie- og kulturkomiteens behandling av Prop. 83 L (2024-2025) Endringer i barnevernsloven mv. (kvalitetsløftet i barnevernet).

Barneombudet mener regjeringen i proposisjonen foreslår flere viktige tiltak, som adgangen til å stanse samvær for å beskytte barnet, økt beslutningsmyndighet til fosterforeldre, samt lovfesting av at barnevernstjenesten etter omsorgsovertakelse skal vurdere behov for tiltak som kan gi barnet ro og stabilitet. Barneombudet støtter også regjeringens nye retning for barnevernets institusjonstilbud. Vi mener at arbeidet med å realisere institusjonsstrategien haster.

For Barneombudet er det imidlertid uforståelig at nevnte tiltak foreslås innført, samtidig som regjeringen går inn for å lempe på kravet til kompetanse i både kommunalt og statlig barnevern. Dette vil i vesentlig grad kunne svekke kvaliteten på barnevernets tjenester til barn og deres familier. Vi vil begrunne dette nærmere i det følgende.

Masterkravet i kommunalt barnevern må beholdes

Barneombudet er svært kritisk til regjeringens forslag om å begrense kompetansekravet i kommunalt barnevern til barneverntjenestens ledelse. Vi mener dette vil føre til at barnevernets tjenester blir av dårligere kvalitet, hvilket vil kunne gå på bekostning av barns utvikling og rettssikkerhet.

Bufdir har i sin vurdering konkludert med at oppheving av masterkravet *«vil gi en klar overvekt av store negative konsekvenser»*, og at de positive virkningene er *«kortvarige og derfor av liten betydning»*.¹ Forslaget mottok også omfattende motstand i høringsrunden. Barneombudet synes det er høyst urovekkende at regjeringen går mot den klare anbefalingen fra eget fagdirektorat og et tilnærmet samlet fagmiljø, samtidig som det i foreliggende proposisjon legges ytterligere oppgaver og ansvar på kommunalt barnevern.

Regjeringen begrunner forslaget med at kommunene må få handlingsrom til selv å vurdere egne kompetansebehov, samt hvilken utdanning og bakgrunn de ansatte som utfører

¹ Bufdir «Konsekvenser av å oppheve krav om master i barneverntjenesten» s. 2

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889
Youngstorget,
0028 Oslo

kjerneoppgavene i barnevernet skal ha. Dette samsvarer svært dårlig med regjeringens innledende uttalelse i proposisjonen, hvor det anerkjennes at sakene ansatte i barnevernet håndterer ofte er kompliserte og at feil kan få store konsekvenser, hvilket nødvendiggjør høye krav til kvalitet.²

Barneombudet vil for øvrig påpeke at Barne- og familiedepartementet nylig har fremhevet kompetansekrav i barnevernet som «avgjørende» for å forbedre kvaliteten på barneverntjenestens arbeid.³ Departementet har i sin redegjørelse til Europarådets ministerkomité om oppfølgingen av EMD-dommene uttalt at krav til mastergrad eller annen relevant utdanning er introdusert i barnevernsloven, og at dette skal gjelde for ansatte som skal utføre kjerneoppgaver, i tillegg til leder og nestleder. Regjeringen har også i sin statsrapport til FNs barnekomité vist til hvordan master i barnevern gir studentene inngående kunnskap om bl.a. FNs barnekonvensjon.

Riksrevisjonens nylige undersøkelser viser at både ledere og ansatte i kommunalt barnevern ser verdien av masterutdanning, og at de som tar videreutdanning opplever at deres individuelle kompetanseheving bidrar til at arbeidet de gjør i barnevernstjenesten blir bedre og mer grundig, som igjen fører til bedre og riktigere tjenester til barn og familier.⁴

Barneombudet oppfordrer derfor komiteen til å videreføre dagens kompetansekrav i kommunalt barnevern, slik dette fremgår av barnevernloven § 15-6.

Barns prosessuelle rettigheter i barnevernet må styrkes

Barneombudet er skuffet over at regjeringen i proposisjonen ikke styrker barns prosessuelle rettigheter i større grad. Regjeringens forslag er begrenset til å gi alle barn klagerett på vedtak om hjelpetiltak utenfor hjemmet, og flyttinger mellom barnevernstiltak etter et vedtak om omsorgsovertakelse. Statsforvalterens ansvar for å behandle henvendelser fra barn og foreldre skal også tydeliggjøres. Barneombudet støtter forslagene, men understreker at dette ikke bidrar til en reell styrking av barns medvirkning i barnevernssaker.

Regjeringen har hverken foreslått å senke aldersgrensen for partsrettigheter til 12 år, eller å innføre en ny advokatordning for barn fra 12 år i saker for nemnda og domstolen. Dette ble presentert som de to hovedalternativene i høringsnotatet. Regjeringen begrunner i liten grad hvorfor ingen av forslagene videreføres, utover å vise til at høringsinstansene var delt i synet på forslagene, og at de som var imot mente det ville påføre barn urimelige belastninger.

Barneombudet mener barn fra fylte 12 år må få partsrettigheter, og at alle barn under 12 år bør få oppnevnt egen advokat i saker for barneverns- og helsenemnda. Dette er en svært viktig rettssikkerhetsgaranti for å sikre at barn og unge gis en reell og effektiv mulighet til å

² Prop. 83 L (2024-2025) s. 11

³ Brev av 15. desember 2024 fra Barne- og familiedepartementet til Europarådets sekretariat for ministerkomiteen s. 29

⁴ Dokument 3:10 (2024-2025) Rapport s. 116

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

medvirke i egen sak. Det bidrar til at barn i større grad kan gjøre sine rettigheter gjeldende, og at avgjørelsene som treffes er til barnets beste.

FNs barnekomité mener at medvirkning fra barn bidrar til å beskytte dem. Barnekomiteen har tidligere anbefalt at Norge øker sin innsats for å styrke den praktiske overholdelsen av barnets rett til å bli hørt, særlig blant yngre barn.⁵ Vi bemerker for øvrig at også på dette punkt har regjeringen overfor FNs barnekomité vist til at det er foreslått å styrke barns partsrettigheter i barnevernssaker.

Barnekomiteen har utformet ni prinsipper for en god og reell medvirkningsprosess⁶. For å sikre barns medvirkning i en barnevernsprosess, vil to av prinsippene være viktige forutsetninger for at rettighetene skal fungere. Medvirkningsprosessene må være barnevennlige og de som gjennomfører medvirkningen må få nødvendig opplæring. Det må derfor gjøres tilpasninger i samarbeid med domstolene og nemnda for å sikre at prosessene blir barnevennlige og det må stilles særlige krav til kompetansen til advokatene som skal representere barna.

Barneombudet oppfordrer derfor komiteen til å senke aldersgrensen for partsrettigheter og endre barnevernslovens § 12-3 slik at første setninger lyder; *Barn som er fylt 12 år, er part i saken.*

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Seniorrådgiver Liv Marie Melby, e-post: liv.marie.melby@barneombudet.no

⁵ CRC/C/NOR/CO/5-6 avsnitt 14a

⁶ CRC/C/GC/12 avsnitt 134 bokstav e og g

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo